

SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Užsienio valdoma žiniasklaida - pavojinga

Lenkijos valdžia svarsto apie galimybę taikyti apribojimus lenkų žiniasklaidą valdančioms JAV ir Vokietijos žiniasklaidos įmonėms, kadangi šios visuomenę nuteikina, kad lenkų politikai esą priima blogus sprendimus. Vienas iš šalies lyderių Jaroslavas Kačinskis (Jaroslaw Kaczynski) paskelbė, kad bus panašūs įstatymai kaip Prancūzijoje, kur galioja vieni griežčiausių žiniasklaidą reglamentuojančių teisės aktų.

Žiniasklaida yra strateginė kiekvienos valstybės sritis, sunkiai suprantama, kaip viena šalis su savo vertybėmis gali skleisti propagandą kitokių vertybių šalyje. Apie tai kalbėjoms su Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataru, politikos apžvalgininku Rolandu PAULAUSKU.

- Gal ir mūsų politikai atkreips dėmesį į tai, kad pas mus nemaža dalis žiniasklaidos priklauso užsieniečiams?

- Jeigu jau mes nesirūpiname Lietuvos suverenitetu kaip tokiu, tai ką jau čia apie žiniasklaidą galima šnekėti... Išvardykime svarbiausius suvereniteto požymius. Valstybę galime laikyti suverenia pirmiausia tuo atveju, jeigu jos įstatymai yra viršesni savo teritorijoje už visus iš šalies primetamus. Ar dabar taip yra? Ne, nes pas mus yra viršesni ES įstatymai. Toliau: suvereni valstybė turi teisę nustatyti savo muitus. Ar galime tai daryti? Negalime. Toliau - valstybė privalo turėti savo pinigus. Neturime. Suverenios valstybės teritorijoje negali būti svetimų šalių karinių dalinių. Mes turime svetimų valstybių karinių dalinių gausybę ir mus atseit saugo visi, kas tik netingi: tai danai atskrenda, tai vokiečiai, tai belgai, tai čekai - na, tie, kurie tuo metu būna kiek laisvesni... Todėl ar galime tikėtis, kad tokioje valstybėje dar kas nors imtų rūpintis žiniasklaidos priklausomybe? Žiniasklaidos problemos tėra dalis mūsų atmetinio požiūrio į save pačius ir į savo valstybę.

- Iš dalies juk tokį požiūrį formuoja ta pati žiniasklaida. Gal nuo jos ir reikia pradėti tvarkytis savo valstybėje?

- Na, prisiminkime, kaip mūsų politikai balsavo už Europos Konstituciją jos nė neskaite, o po to ji buvo atmeta pačioje ES. Mes iš esmės esame nepasiruošę turėti nepriklausomą valstybę ir joje tvarkytis. Mes nuolat ieškome, kam atsiduoti ar parsiduoti. Ne be reikalo juk šiandien labai svarbiuose valstybės postuose sėdi žmonės, kurie

► Visos valdžios (santvarkos) suvokia, kad žiniasklaida yra vienas svarbiausių visuomenės valdymo įrankių. Per Sausio įvykius 1991 metais SSRS kariuomenė užėmė Spaudos rūmus, kuriuose buvo įsikūrę daugybė laikraščių redakcijų, ir tikėjosi, kad Lietuvos žmonės liks be informacijos. Nepavyko. Dienraštis „Respublika“ subūrė išvarytus iš Spaudos rūmų redakcijų žurnalistus ir sausio 12-ąją 300 000 egzempliorių tiražu išleido istorinį laikraštį „Laisva Lietuva“

kitados ištikimai tarnavo visiškai priešingai pusei. Ar jie norėtų kažką pakeisti? Žinoma, ne, juk ne taip seniai jie pakeitė šeiminką. O kaip reikėtų žiūrėti į visuomenę, kuri išsirenka sau į valdžią žmones, kurie kas keliasdešimt metų keičia pažiūras 180 laipsnių kampu? Ir tokiai visuomenei atrodo, kad čia yra viskas gerai. Žinoma, ne visa visuomenė, tačiau jos kritinė masė nejučia jokio diskomforto, kad valstybės mes neturime.

► **Mums, kalbantiems „Respublikos“ leidiniuose, būtų sunku priekaištauti, kad nieko nedarome**

- Bet tokiu atveju kokia prasmė yra įvardyti „grėsmes nacionaliniam saugumui“, jeigu šioje valstybėje nėra nieko nacionalinio?

- Aš nežinau, čia reikėtų klausti, kurie tuo užsiima. Mane tokie dalykai visada stebina. Štai kai tik ateina Kovo 11-oji, pasigirsta gausybė gražių kalbų apie „nepriklausomą valstybę“. Aš pats už ją balsavau ir taip balsavo dauguma signatarų. O kodėl gi mes už ją balsavome? O todėl, kad norėjome savo įstatymų viršenybės, savo Konstitucijos, savo kariuomenės, savo pinigų, savo muitų - apskritai savo savarankiško gyvenimo. Bet paaiškėjo, kad didžioji dalis visuomenės šito nenori - ji norėjo tik kito šeiminko. Didžiąjai daliai visuomenės atrodė, kad kitas šeiminkas ją maitins skalsiau ir riebiau. Štai kas buvo svarbiausia. Aš visada klausiu savo kolegų signatarų: ką jūs turite

šiandien omeny, kai šnekate apie „nepriklausomą valstybę“?

- Ar tokia indiferentiška yra tik mūsų visuomenė?

- Žinoma, mes ne vieni tokie. Visos ES priklausančios valstybės esminės savo suvereniteto dalis yra atidavusios Briuselio komisarams. Pavyzdžiui, Vokietijoje ne be reikalo atsirado partija „Alternatyva Vokietijai“, kuri sako lygiai tą patį apie vokiečius, ką ir mes dabar

šnekame apie savo visuomenę. O Lietuva, kadangi įstojo į ES kooperatyvą, kuriame turi labai mažai akcijų, yra dar labiau priklausoma nuo įvairiausių vėjų. Nors Vokietija lygiai taip pat neturi įstatymų viršenybės, savo pinigų ar teisės rinkti muitus, ji ES turi kontrolinį akcijų paketą, todėl jos balsas yra visai kitoks. O kadangi mes turime vos porą procentėlių tų akcijų, tai tiek vertas ir mūsų balsas. Bet mūsų visuomenė ir netgi kolegos signatarai mane vis tiek sugeba nustebinti, kaip lengvai jie taria tuos žodžius... Aš gi net nesūlau dabartiniame etape išstoti iš tos ES - tik siūlau realiai pasižiūrėti į mūsų padėtį. Kam reikia save apgaudinėti?

- Bet galbūt būtent dėl to ir pats esate ta grėsmė „nacionaliniam saugumui“? Nors, kaip sakote, valstybės ir neturime, bet įtariama, kad kalbas „vari-

nėjate“ antivalstybines? Kuo ne paradoksas?

- (Juokiasi.) Na, žinoma, esu tas žmogus, ką čia slėpsi... Kalbant rimtai, man susidaro įspūdis, kad dauguma yra susitarę meluoti vieni kitiems, todėl tas, kuris bando žiūrėti realiai į pasaulį, tampa grėsme tiems melagiams...

- Bet aš vis tiek lenkiau link mūsų žiniasklaidos, ir nebūtinai užsienio valdomos. Pavyzdžiui, mūsų nacionalinis transliuotojas, jeigu tik užveda kalbą kokia nors ekonomine tema, būtinai kalbina tik užsienio bankų „ekspertus“. Iš kur toks nuolankumas? Kodėl niekada nepateikiama alternatyvi nuomonė, ginanti viešąjį interesą, o ne tik užsienio bankų reikalus?

- Žurnalistas yra labai priklausomas asmuo. Jeigu paimsime valstybinę žiniasklaidą, tai tas žurnalistas žino, kad yra tam tikra valstybės politika. Jeigu tu jai neatstovausi, tai tokioje žiniasklaidos priemonėje paprasčiausiai nedirbsi. Ir žurnalistas visa tai jaučia savo kailiu, o jeigu nejaučia, jam tai greitai paaiškina - jeigu nori gauti geresnes pareigas, geresnę algą, privalai suprasti, kaip, ką ir su kuo reikia kalbėti, kokią dūdą pūsti... Ir įsijungia savicenzūros mechanizmas...

- Bet kiek jau girdėjome kalbų apie „laisvą ir nepriklausomą“... Tai dėstoma universitetuose, o jūs štai norite pasakyti, kad tos laisvės nėra netgi valdiškoje televizijoje, kuri laikoma laisvo žodžio etalonu...

- O ar apskritai gali būti nepriklausoma žiniasklaida? Vieninteliu atveju - jeigu pats ir esi tos žiniasklaidos savininkas, jeigu tavęs kas nors dar „neuždusino“... Šiandien teoriškai tai leidžia daryti internetas, kur kiekvienas tarsis gali būti pats sau šeiminkas, atsidaręs savo puslapį. Bet tuomet įsijungia kiti mechanizmai, o pirmiausia - finansiniai reikalai: norėdamas išsilaikyti, privalai turėti auditoriją, gauti reklamą, investuoti didelius pinigus į žinomumą, paklausa ir t.t. Bet kokių atveju ta žodžio laisvė susiduria su pinigais, kurie visada įveikia viską. Be to, pas mus veikia gausybė sąlygiškai didelių portalų, priklausančių užsienio savininkams. Internetinė erdvė yra lygiai taip pat kontroliuojama, ten vyksta kova dėl klientų, ir tie, kurie turi turtingesnius savininkus ar rėmėjus, ir ten užima lyderių pozicijas.

- Kitaip sakant, siūlote iliuzijų dėl įvairiausių laisvių nepuoselėti?

- Priešingai, siūlau visiems atsimerkti. Žinoma, savotiškai yra gera gyventi, įkišus galvą į smėlį. Tik klausimas: kiek ilgai ten smėlyje įmanoma išbūti? Aš pats pažįstu žmonių, kurie sako: ai, geriau nesikišti, nesigilinti... Taip gyventi, be abejo, yra lengviau ir ramiau, bet kiek šitaip tversi? Kol tu laikai įkišęs galvą į smėlį, kažkas prieis ir taip trenks į užpakalį, kad net nežinosi, iš kurios pusės gavai... Mums, kalbantiems „Respublikos“ leidiniuose, būtų sunku priekaištauti, kad nieko nedarome - metų metus kalbame šiomis temomis ir žiūrime į pasaulį atviromis akimis, o ne pro rožinius akinius. Žinoma, kiekvienas iš mūsų gali klysti, bet didžiulis paradoksas tas, kad didžioji dalis žiniasklaidos, o ypač valstybinė žiniasklaida, net neleidžia kitoms nuomonėms pasireikšti. Ten yra labai siauras ratas žmonių, kuris kalba visomis temomis ir iš esmės atstovauja vienai ideologinei krypti. O pasaulyje yra ne viena kryptis, tik mūsų žmonėms apie tai tiesiog neleidžiama sužinoti. Štai Amerikoje žmonės išsirinko Donaldą Trampą (Donald Trump). Dar didelis klausimas, ar jis pateisins į jį sudėtas viltis, bet juk už jį balsavo žmonės, kurie pavargo nuo melo. Tas melas apėmęs tiek Lietuvą, tiek Ameriką, o žmonės šiame savo pasirinkime pamatė viltį. O koks tas melas? Ten metai iš metų prastėja ekonominė padėtis, daugėja žmonių, gaunančių maisto talonus, atlyginimais gaunamų pinigų perkamoji galia mažėja, o politinis elitas aiškina, kad viskas yra gerai. Saujelė žmonių turteja, o visi kiti - skursta. Žmonės viena girdi iš CNN, o visai kita mato gyvenime - tiek ekonominiame gyvenime, tiek vertybių pasaulyje: jie pavargo nuo visų „tolerastinių“ kliesių, nuo bendrų tualetų, nuo juvenilinių justicijų, nuo iškrypimų propagandos. Ir jie išgirdo D.Trampą, kuris bent jau kalba žmogiškesne kalba...

Kalbėjosi Ričardas ČEKUTIS

Tadas Kosciuszka - JAV, Lenkijos ir Lietuvos laisvės kovų dalyvis

Šių metų spalio 15 d. JAV, Lenkija ir Lietuva minės generolo, laisvės kovotojo Tado Kosciuškos 200-ąsias mirties metines. 2017-uosius Lenkija paskelbė T.Kosciuškos metais. Laisvės sūnus bus pagerbtas ir Lietuvoje. Panevėžio kraštiečių klubas „Tėviškė“ inicijuoja projektą pagerbti T.Kosciuškos atminimą. Lietuvos nacionaliniame muziejuje, Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje, Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje vyks renginiai. Tam yra tvirtas pagrindas. 2016 metais leidykla „Algimantas“ išleido Lietuvos diplomatės, ambasadorės Šveicarijoje Valentinos Zeitler knyga „Laisvės sūnus Tadas Kosciuszka. Kovotojas už JAV, Lenkijos ir Lietuvos laisvę“.

Klubo „Tėviškė“ valdyba kviečia Kultūros paveldo departamentą prie Kultūros ministerijos prisidėti prie projekto - Vilniuje, T.Kosciuškos vardu pavadintoje gatvėje, Neries krantinėje, atidengti paminklinę lentą.

Ta proga verta prisiminti svarbesnes T.Kosciuškos gyvenimo datas. Gimė Tadas Lietuvos Brastos (buvusi LDK sudėtyje, dabartinėje Baltarusijoje) Kosavos miestelyje 1746 metų vasario 4 d. bajorų Teklės Rotomskos ir Liudviko Kosciuškos šeimoje. Mokėsi Varšuvos kadetų korpuse, gavęs iš karaliaus S.A.Poniatovskio stipendiją - Versalio karo akademijoje Paryžiuje, Bresto karo laivyno akademijoje. Įgijo karo inžinieriaus specialybę. 1774 metais grįžo į Lietuvą, o netrukus - Paryžių.

Po Amerikos paskelbtos nepriklausomybės 1776 metais T.Kosciuszka paragintas JAV politiko, rašytojo Benjamino Franklino (1706-1790) Paryžiuje įstojo į JAV kariuomenę. Kovojo prieš anglius. 1776-1784 metais kaip puikus mūšio taktikos vadas sėkmingai pasiekė pergalę prie Rod Ailando, Jorktauno ir Niujorko. Amerikiečių armija sumušė anglius prie Saratogos

► Tadas Kosciuszka (1746-1817 m.)

(1777). JAV prezidentas Džordžas Vašingtonas (1732-1799) karo vadui T.Kosciuškai suteikė JAV pilietybę. Jis tapo vyriausiojo vado adjutantu ir artimiausiu patarėju. 1784 metais grįžo į tėvynę. Gyveno paveldėtame Sechnovičių dvare Naugarduko vaivadijoje. Po penkerių metų - 1789 m. - pradėjo karinę tarnybą Abiejų Tautų Respublikos kariuomenėje. Jam buvo suteiktas generolo laipsnis. 1792 metais kovėsi mūšiuose su Targovicos konfederacija ir Rusijos kariuomene. Vadovavo Lenkijos ir Lietuvos sukilimui. Buvo apdovanotas Baltijos erelio ordinu. Vadovavo Krokuvos sukilėliams. Mūšyje ties Macejovicėmis buvo sužeistas, suimtas rusų ir uždarytas Petropavlovsko tvirtovėje Rusijoje. Kalėjo dvejus metus. Mirus carienei Jekaterinai II, 1796 metais buvo paleistas į

laisvę ir išvyko į Ameriką. Po dviejų metų grįžo į Europą, visą turėtą turtą palikęs vargšams. Iš pradžių gyveno Prancūzijoje, o paskutiniuosius kelerius metus Šveicari-

► **Aistringas kovotojas už laisvės idealus Tadas Kosciuszka siejamas su Lenkijos ir Lietuvos unijine valstybe. Jis tapo laisvės simboliu ne tik lietuviams, lenkams, prancūzams, ir amerikiečiams**

joje, Zoloturno mieste. Vienišą ir pavargusį generolą globojo Zeltnerių šeima. Atsilygindamas už globą T.Kosciuszka mokė šeimininkų dukrą Emiliją prancūzų, vokiečių kalbų, geografijos ir istorijos. Jų sūnų Franca - istorijos. Laisvalaikiu skambino fortepijonu, rašė laiškus

mylimajai. Mėgo vaikščioti Aro upės krantine. Bendravo su vietos gyventojais. 1817 metų spalio 15 d. mirė. T.Kosciuškai buvo 71 metai. Paliko Testamentą. Turėtą turtą Lenkijoje užrašė mylimai sesei. Šveicarijos banke turėtas lėšas skyrė Zeltnerių šeimai, vargšų draugijai. Du tūkstančius frankų skyrė savo laidotuvėms su sąlyga, kad karstą neš šeši vargingi vyrai miestiečiai. Prašė, kad būtų palaidotas Lenkijoje. Palaikai ilsisi Krokuvos Vavelio katedroje.

Prof. Egidijus Aleksandravičius rašo: „XVIII a. JAV lietuvių diasporos atminties plotmėje kaip monumentalio herojaus figūra neišvengiamai iškyla Tado Kosciuškos asmenybė, kovotojo už savo naujo-

viams, lenkams, prancūzams, ir amerikiečiams.“

1928 m. JAV lietuvių bendruomenė minėjo generolo T.Kosciuškos 110-ąsias mirties metines. Liko pranešimas į URM iš Čikagos. Konsulas A.Kalvaitis rašė: „Paskutiniu metu kilo ginčas tarp lietuvių ir lenkų spaudoje dėl Kosciuškos pilietybės. Lietuviai tvirtina, kad Kosciuszka yra lietuvis ir parėmimui savo argumentų surado kur tai Waschingtone, valstybiniame knygyne knygą, užvardintą „Listy Kosciuzki“. Šioje knygoje Kosciuszka prisipažįsta esąs kilęs iš Lietuvos ir jaučiasi lietuviu. Praktiškos reikšmės galbūt šis ginčas neturi jokios, bet propagandos atžvilgiu jis mums daug naudos atneša, nes tas ginčas jau yra persimetęs į amerikietišką spaudą, kur karts nuo karto talpinamos šių ginčų ištraukos. Šiuo būdu supažindinama Amerikos visuomenė su tuo, kad kur tai prie Baltijos pakraščiu yra maža valstybė, davusi tokių garsių vyrų Amerikos istorijoje kaip Kosciuszka. Ginčas dar neužbaigtas.“ (E.Aleksandravičius. 2013, p. 97, 98)

Lietuvos diplomatė, ambasadorė Šveicarijoje Valentina Zeitler savo knygoje rašo, kad generolo T.Kosciuškos vardas įamžintas visame pasaulyje, taip pat Kaune, Vilniuje. T.Kosciuškos vardu pavadinta JAV greta Aliaskos esanti sala, Indianos valstijoje - grafystė, Misisipės valstijoje - miestelis, Austrijoje aukščiausias kalnas, Lenkijoje gatvės, pastatyta paminklų, 2015 metais pavadintas asteroidas 90698. (Valentina Zeitler. Laisvės sūnus Tadas Kosciuszka. Kovotojas už JAV, Lenkijos ir Lietuvos laisvę. Vilnius, Algimantas, 2016, p.158.)

„Generolo T.Kosciuškos figūra iškyla it įstabus XVIII a. pabaigos lietuvių emigracijos ženklas, - rašo prof. E.Aleksandravičius, - įrodantis diasporos pasakojime lietuvių (kaip ir lenkams - lenkų) indėlį į JAV laisvės ir nepriklausomybės kovas.“ (E.Aleksandravičius. 2013, p.97, 98).

Istorikė Joana Viga ČIPLYTĖ

2017 m. vasario 28 d. 18 val.
2017 m. balandžio 5 d. 18 val.

Bilietus platina
bilietai.lt

20% nuolaida 2 bilietams

Nuotr. autorius - Martynas Sirusas

ANDRIAUS KANIAVOS monospektaklis

J. Kunčino romano „Tūla“ ir apsakymų motyvais.
Apie meilę, mirtį ir vyną.

TŪLA IR KITI

Kauno valstybiniame lėlių teatre
(Laisvės al. 87A, Kaunas)

SPEKTAKLIS SKIRTAS ŽIŪROVAMS NUO 16 METŲ
Daugiau informacijos - www.bardai.lt

Generalinis rėmėjas

Spaustuvė

Informuoja

Draugai

